

INTERVIEW MET ROEL DAENEN, LAUREAAT EERSTE DAVIDSFONDS GESCHIEDENISPRIJS

Roel, je bent de laureaat van de Davidsfonds Geschiedenisprijs als coördinator van Erfgoeddag. Een jury van 'zwaargewichten' heeft je uitgekozen. Wat doet dat met je?

"Het effect van een prijs met deze allure geeft, eerlijk gezegd, wel een beetje een vreemde roes. Op een moment dat de voorbereidingen voor Erfgoeddag 2012 op volle toeren draaien, is zo'n *boost* in deze vorm, een prestigieus schouderklopje van een jury met dit gewicht, wel een grote katalysator. (glimlacht) Het is nauwelijks te geloven. Maar ik hou ook wel graag beide voetjes op de grond, hoor. Een groot project als Erfgoeddag komt alleen tot stand door het samenspel van vele actoren. Zelf ben ik daar een van de radertjes in. Was het niet Wannes van de Velde die stelde dat 'de zanger een groep is'? Welnu, mijn doorgaans nuchtere geest zegt me dit een gedeelde prijs is. Een opsteker voor de hele cultureel-erfgoedsector dus."

De jury omschreef je als volgt: 'De bescheiden coördinator en communicator van een van de grootste historische evenementen in Vlaanderen komt te weinig in beeld, maar verdient dat wel.' Een correcte omschrijving?

"Ik was me van die bescheidenheid niet bewust, maar *bon*, als dat de perceptie is... (lachend) Wie ben ik dan om dat tegen te spreken? De vraag is bij dat in beeld komen: moet dat wel? Ik vind dat mijn functie een zekere achtergrond-attitude vraagt, of beter: een groot respect voor degenen die het dag in dag uit echt waarmaken. Mensen die zorg dragen voor ons erfgoed, die het koesteren en met veel liefde en inzet delen, onderzoeken en onder de aandacht proberen te brengen."

Hoe belangrijk is Erfgoeddag voor je?

"Erfgoeddag is een bijzonder krachtig instrument – het gaat daar dan niet alleen over de cijfers van deelnemers en publiek, enzovoort – om dingen te verwezenlijken en dynamiek te genereren. Omdat het evenement zich concentreert in zowel de ruimte als in de tijd, is het zeer geschikt als laboratorium, voor bijvoorbeeld publieksbemiddeling, presentatietechnieken, het betrekken van de gemeenschap en andere inhoudelijke en formele aspecten van het 'erfgoedbedrijf'. Voor mezelf ligt de ambitie redelijk hoog. Gezien de aard van het project bereiken we zowel het brede publiek, de deelnemers zelf en een waaier van andere spelers, zoals de overheid en andere *stakeholders*, partners en sponsors. Die proberen we zo goed mogelijk te 'bedienen'. En dus evalueren we, en proberen we onze eigen dienstverlening en coördinatie elke editie te verbeteren. Ik kan er alleszins veel in kwijt: mijn liefde voor geschiedenis en communicatie, win-wins zoeken in diverse partnerships, mensen aanspreken die niet of nauwelijks bij het erfgoed gebeuren betrokken zijn. De ontwikkeling van een vorm van cultuurmarketing, enzovoort."

Wat wil je met Erfgoeddag bereiken?

"Natuurlijk bepaalt de Vlaamse overheid de krijtlijnen waarin we binnen FARO, het Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed, opereren. Persoonlijk heb ik wel een aantal doelen gesteld: ik wil streven naar een zo groot mogelijke tevredenheid bij deelnemers en publiek. We evalueren dat zeer grondig na elke editie. Maar dat is een complex verhaal, gezien het zeer uiteenlopende profiel van deelnemers. Idem dito voor het publiek. We hebben het aanbod, zeg maar wat de bezoeker te zien krijgt of aan deelneemt, niet helemaal in handen, wat een goede zaak is. (lacht) Maar het bredere plaatje is dat de burger beseft welke grote maatschappelijke *return on investment* hij of zij krijgt van deze sector. Niet bepaald een eenvoudig verhaal. Maar de stijgende publiekscijfers én een recent onderzoek van FARO tonen wel duidelijk aan dat 'het verleden' de burger na aan het hart ligt."

Op welke realisatie ben je het meest trots?

“Ik ben vooral heel erg opgetogen als we vaststellen dat we met z'n allen weer een mooie editie hebben neergezet. En als we in het proces tot het succes hebben bijgedragen door nieuwe partnerships te initiëren, goeie voorbeelden te belichten, opleiding aan te bieden enzovoort. Als ik er toch een element moet uitkiezen is het wel hoe we er vorig jaar met 'Armoe Troef' in geslaagd zijn om, samen met een aantal goede partners, een tiental verenigingen waar mensen in armoede het woord nemen op een respectvolle manier te laten participeren aan Erfgoeddag. Geen eenvoudige klus, maar het is toch gelukt. Bijzonder is dat die samenwerking tussen die verenigingen en andere lokale partners, erfgoedorganisaties, in een aantal gevallen ook duurzaam is gebleken.”

Hoe wil je in de toekomst geschiedenis nog meer populariseren, bv. via Erfgoeddag? Wat zijn volgens jou belangrijke aandachtspunten bij de popularisering van geschiedenis? Wat kan beter?

“Geschiedenis en cultureel erfgoed zijn twee handen op één buik. Vaak kunnen lokale gebeurtenissen, al dan niet doodgewone dingen of bijzondere gebeurtenissen uit het leven van mensen, ingebed worden in een bredere historische context. Maar dat vereist wel een brede blik. In mijn rol als coördinator van Erfgoeddag probeer ik kandidaat-deelnemers er ook altijd op te wijzen dat ze hun 'huiswerk' moeten doen. Dat wil zeggen: dat ze zich toch wat inlezen of inwerken in het thema. Dat kan gebeuren door historische publicaties te lezen, specialisten te betrekken in het proces en zo een gemeenschappelijke meerwaarde tot stand te brengen, enzovoort. Anderzijds lijkt het me ook goed dat we met de erfgoedsector ook meer de brug slaan naar de academische wereld. Een zekere aandacht voor *storytelling* zou menig historisch werk ook geen kwaad doen.”

“Als je het hebt over de popularisering van geschiedenis, moeten we er ons voor hoeden dat dat niet gebeurt vanuit een soort van underdogpositie. Alsof het niet op zichzelf kan staan en een (grote) waarde hebben... Maar goed, dat is niet de vraag. Ik denk natuurlijk aan het onderwijs, dat een belangrijke rol kan spelen in het aantrekkelijk(er) maken van geschiedenis. Ik vermoed dat de tijd wel definitief achter ons ligt waar je als leerling massa's data in je hoofd moest stampen... Maar de brug slaan naar het echt *inzichtelijk* maken van geschiedenis, hoe de grote verbanden zijn en hoe complex en caleidoscopisch die dikwijls zijn... Dát lijkt me de grote uitdaging. En daarbij moet je ook rekening houden met het vaak dynamische karakter van de representatie van dat verleden. Het lijkt me ook een moeilijke evenwichtsoefening om 'breed' te gaan en toch genuanceerd genoeg te blijven én tegelijkertijd ook een aantrekkelijk verhaal te vertellen. We doen vanuit Erfgoeddag alvast een... eh, bescheiden poging.”

Denk je dat de Davidsfonds Geschiedenisprijs een meerwaarde is voor het erfgoedlandschap?

“Ja, natuurlijk! Anders zou ik mijn eigen verdienste bij deze ondergraven. (lacht) Nee, serieus: elk initiatief dat bijdraagt om te sensibiliseren over het belang van zowel historisch onderzoek als de weergave ervan in boeken, lezingen, tentoonstellingen, documentaires en zelfs films en strips... is nuttig en nodig. De componist Bela Bartók stelde dat “wedstrijden voor paarden zijn”, maar dat lijkt me nogal kort door de bocht. Het 'prijzenmechanisme' is een prima hefboom om (media-)aandacht te genereren. Dus ja!”

Slotvraag: wat gebeurt er met die 2.012 euro?

“Heel toevallig was ik aan het overwegen om een nieuwe boekenkast te kopen; een mens leest heel wat af. Elke kast steekt nu boordevol. Dat bedrag is dus zeer welkom, waarvoor dank, Davidsfonds!” (lacht)

En hoe ga je het vieren?

“Helemaal in het thema van deze Nacht van de Geschiedenis ga ik een glas goeie single malt whisky uitschenken en daar rustig van genieten. Een geturfde whisky zoals Ardbeg bijvoorbeeld. Santé!”

WIE IS ROEL DAENEN?

Roel Daenen (°1974, Sint-Niklaas) is de jongste uit een gezin van negen kinderen. Al van jongsaf aan heeft hij een grote belangstelling voor verhalen in strips, literatuur en theater. Op school is geschiedenis, naast Nederlands, zijn favoriete vak. Wanneer Roel een studierichting moet kiezen, twijfelt hij tussen psychologie en geschiedenis. Het wordt uiteindelijk geschiedenis, aan de UGent. In de eerste licentie krijgt hij de kans om een jaar met het Erasmusprogramma naar de *Universidade Nova de Lisboa* (Lissabon) te trekken. Zijn scriptie handelt dan ook over een onderwerp op het snijpunt tussen taal, literatuur en geschiedenis en tussen Vlaanderen en Portugal: “Fernando Pessoa en Paul van Ostaijen, een contextuele analyse van het nationalisme in het Portugese en Vlaamse modernisme 1912-1935”. Na zijn studies gaat hij achtereenvolgens aan de slag bij het Symfonieorkest van Vlaanderen, het Paleis voor Schone Kunsten en Het Firmament, het (t)Huis voor figurentheater (waar hij de Frans Olbrechtprijs kreeg voor het beste etnografische onderzoek) en FARO. Hij schrijft (en schreef) intussen ook voor tijdschriften als ZozoLala en Stripgids. Hij is klassieke muzikredacteur van ‘Brussel Deze Week/AGENDA’. In zijn vrije tijd is Roel Daenen gids in o.a. het Belgisch Centrum voor het Beeldverhaal, leest hij boeken en veel strips en gaat hij graag op reis.